

РЕЦЕНЗИЯ

от Надя Георгиева Бояджиева, професор по „Международно право и международни отношения“ в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ доктор на юридическите науки по професионално направление 3.6. Право, „Международно право и международни отношения“

Професор в Института за Балканистика при Българската академия на науките

Член на научно жури съгласно Заповед №Р -33 – 3597/12.07.2018 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ във връзка с процедура за защита на

дисертационен труд на тема:

МЕЖДУНАРОДНОПРАВНА УРЕДБА НА СТАТУТА НА БЕЖАНЦИТЕ

**за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в област на висше образование 3. Стопански, социални и правни науки,
професионално направление 3.6. Право, докторска програма
„Международно право и международни отношения“**

Автор: Пламен Стоянов Георгиев

Тема: Международноправна уредба на статута на бежанците

Научен консултант: проф. д.ю.н. Надя Георгиева Бояджиева

1. Общо представяне на процедурата

Назначена съм за член на научно жури със Заповед № Р-33 – 3597/12.07.2018 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ във връзка с процедура за защита на дисертационния труд на докторант на самостоятелна подготовка в Катедра „Международно и сравнително право“ (Международно право, международни отношения и Право на Европейския съюз) при Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ (ПУ) Пламен Стоянов Георгиев.

Представеният от Пламен Георгиев комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;

- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС ‘магистър’)
- заповед на Ректора на ПУ за записване в докторантура;
- заповед на Ректора на ПУ за провеждане на изпит от индивидуалния план и протокол за издържан изпит по специалността с успех „Много добър“ (5.25);
- Заповед на Ректора на ПУ за разширен състав на Катедрения съвет за провеждане на вътрешно обсъждане;
- Извлечение от Протокол на Катедрата по „Международно право, международни отношения и Право на Европейския съюз“ с решение на КС (в разширен състав) за готовност за публична защита;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации – 3 бр.;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“;
- протокол за издържан изпит по чужд език с оценка „Много добър“ (5.00);
- Заповед на Ректора на ПУ № Рзз - 1479 от 30.03.2018 г. за отчисляване от докторантура.

Списъкът с приложените документи във връзка с процедурата дава основание да се заключи, че Пламен Георгиев е приложил изискуемите документи в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Пламен Стоянов Георгиев е докторант на самостоятелна подготовка в Катедра „Международно и сравнително право“ на ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, с научен консултант проф. д.ю.н. Надя Бояджиева. През 2004 г. завършва с отличен успех специалност „Право“ в Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, гр.Пловдив. Започва работа по специалността през 2006 г. като юрисконсулт. През 2007 г. е назначен за младши съдия в

Окръжен съд – Хасково, от началото на 2011 г. е съдия в Районен съд – Хасково. През м. юли 2017 г. е избран от Висшия съдебен съвет за Административен ръководител – Председател на Районен съд – Хасково, която длъжност заема и към момента.

През 2016 г. подава молба в катедрата за засилвяване в докторантура на самостоятелна подготовка. Със Заповед № Рзз - 1444 от 18.04.2017 година на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“, считано от 01.04.2017 г., е докторант на самостоятелна подготовка по област на висше образование: 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.6.Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“ с тема на дисертационния труд: „Международноправна уредба на статута на бежанците“, утвърдена от ФС, с Решение на ФС на Юридически факултет Протокол № 51/24.03.2017 г. и с научен консултант: проф. д-р Надя Бояджиева. След успешно изпълнение на дейностите по индивидуалния план и решение на Факултетния съвет е отчислен със Заповед № Рзз - 1444 от 18.04.2017 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ с право на защита.

3. Актуалност на тематиката, познаване на проблема и методика на изследването

На първо място, приемам, че самият избор на такава изключително важна и същевременно актуална тема за държавите от Европа, в това число и Република България, заслужава да бъде поощрен В същото време, през последните години опитите да бъде изследван, изучаван, обяснен, проблемът с непознатата по размери миграционна вълна (наричана нерядко неточно «бежанска вълна», «бежански потоци»), се правят от специалисти от различни научни области. В този смисъл, злободневността на темата, важноста ѝ за обществата и държавите в Европа, които са засегнати в най-голяма степен от миграционните процеси днес, е безспорна.

Именно необходимостта от изследването на международноправната уредба на статута на бежанците в съвременната международна среда е обоснована със сериозни аргументи от докторанта още в увода на дисертационния труд. В него са обяснени и мотивите, които тласкат изследователския интерес на юриста към тази сложна материя. В същото време Георгиев изтъква и причини за необходимостта именно от правен

анализ на международните актове. Следователно, такова изследване не само е важно за науката, но и за практиката. Положените усилия да го реализира демонстрират не само професионалния интерес на Георгиев, но и дълбокоотговорната му гражданска позиция.

В дисертационния труд са използвани интердисциплинарни методи и подходи, като основно място имат нормативният, позитивно-правният, формално-логическият, сравнителният и системният подход, при необходимост е използван и историческият подход и др. Избраните методи и подходи са правилни и позволяват на автора да реализира задачите на изследването и да направи необходимите аргументирани изводи.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Отличната теоретична подготовка на Георгиев проличава още в увода, където е направена обосновка на избора и актуалността на темата, както и ясно формулираните научно-изследователски цели и конкретните задачи, поставени в отделните глави на дисертацията. Още в началото бих желала да посоча, че те са постигнати успешно в изследването. Направените от Георгиев теренни проучвания, консултации с експерти по проблема у нас и в чужбина, както и изследователската му работа, му позволяват в изследването да бъдат привлечени актуални разработки от български и чужди специалисти, във връзка с тенденциите на развитие на международноправната уредба по въпросите за статута на бежанците.

Дисертационният труд се характеризира със стройна структура, която включва съдържание, увод, пет глави със строго вътрешно разграничение и оформени отделни съставни части, списък на използваните съкращения, заключение и списък на използваните източници и литература, в общ обем от 257 стандартни машинописни страници. В заключението на дисертационния труд са формулирани изводите, които считам, че обосновават научния принос на изследването.

Впечатлява изключително богатия тематичен обхват на изследването - разработваните въпроси са от областта на международното публично право, международноправната закрила на правата на човека, правото на Европейския съюз, международното частно право, наказателното право и наказателен процес и др. и в този смисъл изследването може да се

окачества като сложно и многоаспектно. То е поднесено по оригинален начин – и като замисъл, и като практическа реализация.

В увода, който е достатъчно задълбочен, се съдържа необходимата аргументация относно избора на темата, актуалността ѝ, предмета на изследване, обекта, целта на изследването; използваните източници и литература, изследователските методи и подходи, предложената структура и т.н. Прави впечатление, че докторантът се е позовал на голям брой български автори и не е допуснал избирателен критерий, което е положителен момент. В същото време са посочени и трудове на чужди автори, чиито трудове докторантът е имал пряк достъп по време на научно-изследователската си работа в библиотеки в чужбина в държави от ЕС, особено западноевропейски държави.

Без да се спирам на съдържанието на отделните глави, тук ще направя кратък обзор на изследвани отделни проблеми, което цели да създаде представа относно характера на приносите на труда. В първа глава, *„Правото на убежище, като част от общата система на правата на човека - историческо развитие и характеристики, международни организации и институции“* е направен историко-правен анализ на понятието „право на убежище“. Той е необходим и полезен, защото въвежда в проблематиката, не толкова специалистите по проблема, а преди всичко тези, чиято професионална дейност косвено засяга тази материя.

Подробното разглеждане на международните организации, институции и органи, имащи отношение към предмета на дисертационния труд, е направено успешно през призмата преди всичко на юридическия анализ. Този анализ дава възможност на Георгиев да констатира наличието на множество актове от различен характер, които не са хармонизирани. Тяхната многобройност, а понякога – и различна интерпретация на еднаква материя, не спомага винаги и по най-добрия начин за защита на правото на убежище на гражданите. За тази ситуация допринася и различното разбиране на административни и съдебни органи по проблема. Този подход позволява на докторанта да разкрие същността и да отграничи редица понятия, широко използвани в печата, в електронните медии, в политиката, в международните отношения.

В глава втора от дисертационния труд *„Принципи на международното право, свързани с правото на убежище“* вниманието е концентрирано върху принципите на международното право, свързани с правото на убежище и имащи значение за неговото пълноценно упражняване (разгледани са следните принципи: принципът *„non-refoulement“*; принцип на ненаказуемост; забрана за дискриминация на бежанците. принцип на равенство и еднакво третиране; принцип на международната солидарност; принцип на взаимността; принцип на непрекъснатост на пребиваването).

В глава трета, наречена *„Понятието „бежанец“* и в следващата глава четвърта *„Права и задължения на бежанците“* подробно е разгледана материята за бежанците – понятия, права и задължения, придобиване на различен статут в приемащата държава. Тази глава е особено актуална с оглед на последните няколко години, през които се извърши и продължава в непредвидени размери миграционна вълна от Африка и Азия към Европа, която засегна и България. Поради това с основание авторът подробно разглежда нормативната уредба – международна и национална, както и практиката на административните органи и съдилищата.

В глава пета, озаглавена *„Произнасяне по молбите за международна закрила, субсидиарна закрила“* е обърнато специално внимание на различните процедури, прилагани от компетентните органи при решаване на молбите на лица за закрила – вътрешна, временна закрила или предоставяне на субсидиарна закрила. Правилно основното внимание е насочено към международноправната уредба на тази материя, но е посочено и решаването ѝ по българското законодателство. При разглеждането на този актуален и труден за решаване проблем, направените от Георгиев предложения за усъвършенстване на международните актове по материята са актуални, основателни и приложими практически. Приемането им би довело до реална защита на лицата, имащи нужда от нея.

5. Приноси и значимост на дисертационното изследване за науката и практиката

Без претенции за изчерпателно изброяване на приносите на труда, тук ще посоча някои по-важни приноси, а именно:

- В дисертационното изследване се съдържа аргументиран и дълбок правен анализ на важни и изключително актуален проблем за международноправната уредба на статута на бежанците в съвременната динамична международна среда;
- Изследвано е взаимодействието между наднационалните държавни обединения и организации и техни органи и институции при осъществяване на защита на правата на човека, в контекста на упражняване правото на убежище и са направени конкретни изводи и препоръки;
- Привлечени са решения на съдилища с различен статус, в това число и решение на български съдилища, дори на регионално равнище;
- Развито е становище за известна конфликтност на действащите в материята актове, на която е посветено изследването. Изразеното разбиране на дисертанта има практическо приложение в дейността на специализираната администрация, в това число дейността на дипломатическите представителства, консулските служби, съдебната система.
- Направен е задълбочен анализ на въпроса за гражданството като правен институт на МПП (както и анализ на спецификите на гражданството на ЕС) и обосновка на изключителната му важност по въпроса за правния статут на бежанците, окачествено като определящо при формиране на личния статут на лицето, търсещо закрила.
- Дефинирането на понятия за уязвима категория хора, чието положение е сходно с това на бежанците (вътрешно разселени лица, жертви на трафик на хора и явления като смесена миграция), чието теоретическо познаване и разграничение имат важно значение за подбора на адекватните средства, които се предоставят в националните правни системи и международноправните източници за тяхната закрила в пълен обем.
- Анализ на съдържанието на международноправните дефиниции на понятието „бежанец“ и извличане на същността на това понятие.
- Изграждане на аргументирано становище, различаващо се от общоприетото в доктрината относно правния характер на убежището.

Разглеждане на правото на убежище като основно право на човека и очертаване на мястото му в общата система на правата на човека. По този начин Георгиев формира нова, добре аргументирана представа за този институт.

6. Преценка на автореферата и публикациите по дисертационния труд

Авторефератът в (обем на 31 стандартни машинописни страници) съответства с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на ПУ. Съдържанието му очертава вярно и достатъчно целите, задачите, методите, подходите, основната структура на отделните глави и най-важните изводи. Публикациите, които са представени, (3 броя) са по темата на дисертацията и допълват общото положително впечатление за сериозна теоретична подготовка и умения за заключения и задълбочен анализ.

7. Лично участие на докторанта

Налага се изводът, че дисертантът се е ръководил от обективни, а не от личностни и емоционални приоритети при изследването, изводите и заключенията. Този подход на дисертанта не може да не се отбележи и да не се поощри.

Трябва да подчертая, че изводите и заключенията на г-н Георгиев нерядко не се вписват в традиционните, установени схващания в специализираната литература, но той умело успява да защити своята теза и да обоснове разсъжденията си и достигнатите изводи от своето изследване. Уверено поднесените тези и заключения на Георгиев несъмнено се базират и на проведените теренни проучвания, както и на богатият професионален опит.

Въз основа на горните констатации, убедено смятам, че формулираните тези, изводи и заключения, са негова лична заслуга.

8. Критични забележки и препоръки

Присъствах на заседанието на Катедрения съвет на Катедра „Международно право, международни отношения и Право на Европейския съюз“ в разширен състав, и мога да заявя категорично, че г-н Георгиев се е

съобразил с направените препоръки и забележки относно представения труд и е направил необходимите корекции. В този смисъл, имам несъществени бележки: въпреки високия стил, намирам, че са налице стилкови несъвършенства, които могат бързо да бъдат отстранени. Също така смятам, че въпреки че е привлякъл значителен брой източници и литература, авторът би могъл да разшири използваните съчинения на чужд език. Формулировката на заглавията на отделните глави също би могло да бъде прецизирано. Бих желала да видя едно по-категорично заключение, което да даде по-добра представа за иначе дълбоките и правилни изводи и заключения, които са направени в отделните глави.

Подчертавам, че тези несъществени бележки не нарушават общото положително впечатление от труда.

9. Лични впечатления

Моите впечатления от г-н Георгиев в качеството му на докторант на свободна подготовка в катедрата по „Международно и сравнително право“ към ЮФ на ПУ са положителни. В качеството на ръководител на катедрата в значителната част от периода на неговото обучение и в качеството на негов научен консултант мога отговорно да заявя, че по време на обучението като докторант той прояви изключително отговорност при изпълнение на индивидуалния план на докторанта. Наред с това, бях приятно изненадана от желанието и сериозността, с която той участваше в академичните форуми и обществените прояви, организирани от Катедрата, и с това допринасяше със своите знания и практически опит на успешно реализиран юрист за повишаване на авторитета на звеното.

Въз основа на тези наблюдения, си позволявам да дам изключително висока оценка на работата му като докторант на самостоятелна подготовка, който се ползва с уважение като колега и млад учен.

10. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Смятам, че целите, поставени от Пламен Георгиев, произтичащи от заглавието на дисертационния труд, са постигнати напълно, а в някои моменти – и надвишават стандартите на такъв род изследване.

Докторантът демонстрира научни знания, изследователски умения, широка обща и висока езикова, в това число чуждоезикова култура и дълбок интерес към научни изследвания, които аз му пожелавам да продължи да реализира.

Поради високите достойнства на изследването – както в теоретичен план, така и в практико-приложен аспект, препоръчвам на Пламен Георгиев, след необходимите редакции, да представи монографично изследване, с което ще запълни съществена празнина в българската правна литература и силно вярвам, че то ще бъде добре възприето не само от специалистите, но и ще предизвика интерес от дипломатическите мисии, националната администрация и съдилищата.

11. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Юридически факултет при ПУ „Паисий Хилендарски“.

Въз основа на гореизложеното, с дълбоко убеждение давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и призовавам членовете на почитаемото научно жури **да присъдят образователната и научна степен ‘доктор’** на Пламен Стоянов Георгиев в област на висше образование: 3.Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

7 септември 2018 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

/проф. д.ю.н. Надя Бояджиева/